

**PROGRAM
WYCHOWACZO -
PROFILAKTYCZNY**

**SZKOŁY PODSTAWOWEJ
IM. WSPÓLNOTY POLSKIEJ
W BIAŁOSTOCZKU**

Wrzesień 2020 r.

*„Dobry wychowawca, który nie włacza, a wyzwala
Nie ciągnie, a wznosi, nie ugniata, a kształtuje,
Nie dyktuje, a uczy, nie żąda, a zapytuje –
Przeżyje wraz z dziećmi wiele natchnionych chwil ...”*

/J. Korczak/

I. Wstęp

Wychowanie to proces wspierania wychowanka w rozwoju angażujący dwie osoby: wychowawcę (np. rodzica, nauczyciela, duszpasterza, sąsiada, starszego kolegę) oraz wychowanka (dziecko/nastolatka). Osoby te pozostają w osobowej relacji opartej na wzajemnym poszanowaniu godności osobistej. Współdziałają w osiąganiu celów wychowawczych t.j. pełnej dojrzałości w **czterech podstawowych sferach: fizycznej, psychicznej (w tym m.in.: emocjonalnej i intelektualnej), społecznej i duchowej.**

Dojrzałość fizyczna to prowadzenie zdrowego stylu życia, dojrzałość psychiczna – ponoszenie odpowiedzialności za siebie i współodpowiedzialności za innych oraz otaczający świat, dojrzałość społeczna – konstruktywne pełnienie ról społecznych, a dojrzałość duchowa – posiadanie konstruktywnego systemu wartości oraz poczucia sensu życia.

Wychowawca i wychowanek dzielą się odpowiedzialnością: wychowawca odpowiada za tworzenie warunków do rozwoju, a wychowanek za korzystanie z istniejących warunków w celu realizacji zadań rozwojowych.

Profilaktyka to kompleksowa interwencja kompensująca niedostatki wychowania, która obejmuje trzy równoległe obszary działań:

- wspomaganie wychowanka w radzeniu sobie z trudnościami zagrażającymi jego prawidłowemu rozwojowi zdrowemu życiu;
- ograniczenie i likwidowanie czynników ryzyka, które zaburzają prawidłowy rozwój i dezorganizują zdrowy styl życia;
- inicjowanie i wzmacnianie czynników chroniących, które sprzyjają prawidłowemu rozwojowi oraz umożliwiają prowadzenie zdrowego stylu życia. (Z.B. Gaś)

Profilaktyka i wychowanie mają **obszar wspólny**, który stanowią działania budujące odporność na potencjalne zagrożenia oraz aspekt wartości i norm, w nawiązaniu do których prowadzone są działania.

Głównym celem działań wychowawczo – profilaktycznych w szkole jest stworzenie optymalnych warunków do rozwoju dojrzałej osobowości ucznia.

Program wychowawczo – profilaktyczny to ogół działań wspierających mocne strony uczniów, chroniących dzieci i młodzież przed zakłóceniami w rozwoju i działań interwencyjnych w sytuacji pojawiających się zagrożeń, eliminujących lub redukujących czynniki ryzyka.

Najpoważniejsze zachowania ryzykowne, przed którymi pragniemy ustrzec naszych uczniów, to: palenie tytoniu, używanie alkoholu lub innych środków psychoaktywnych (narkotyków, środków wziewnych, leków) oraz zachowania agresywne i przestępcze.

Najważniejsze czynniki chroniące to: silna więź emocjonalna z rodzicami, zainteresowanie nauką szkolną, poszanowanie prawa, norm, wartości i autorytetów społecznych, przynależność do pozytywnej grupy.

Eliminowanie czynników ryzyka jest skuteczne jedynie wtedy, gdy wprowadzi się działania wzmacniające czynniki chroniące. Nie możemy pominąć **współpracy z rodzicami**. Pomoc rodzicom w budowaniu silnej więzi emocjonalnej z dziećmi pozwoli uchronić je przed szukaniem oparcia w grupie rówieśniczej preferującej sposób życia zagrażający zdrowiu i dobrym relacjom z ludźmi.

Motywacja do nauki sprzyja rozwojowi młodych ludzi. Jest czynnikiem, który broni przed bezsilnością, poczuciem bezsensu i ich konsekwencji. Wprowadzenie do nauczania metod aktywizujących uczniów, zainteresowanie ich różnymi dziedzinami wiedzy oraz wspólne odkrywanie tajemnic świata i nauki pozwoli każdemu znaleźć swoje miejsce w otaczającej rzeczywistości i poczuć się wartościowym człowiekiem.

Innym czynnikiem chroniącym jest **przynależność do pozytywnej grupy**. Wychowawca powinien zadbać, aby taką grupę stanowiła klasa szkolna, wprowadzając zadania z zakresu integracji, budowania pozytywnych relacji i zwiększenia poczucia bezpieczeństwa.

Kształtowanie **szacunku do norm, zasad, przepisów prawa, wartości i autorytetów społecznych** również oddziałuje pozytywnie na sferę osobowości młodych ludzi. Pozwala na ukierunkowanie ich, aby bez problemu poruszali się w świecie, aby dokonywali właściwych wyborów.

Ideę tę wspierają też **regularne praktyki religijne**, które umacniają dążenie do dobra, wrażliwości społecznej, odpowiedzialności, sumiennosci.

Niezbędna jest również pomoc dzieciom w **budowaniu własnej wartości** poprzez **odkrywanie talentów i rozwijanie zainteresowań**.

Nieodzownym jest wprowadzenie programów lub elementów programów profilaktycznych związanych z przeciwdziałaniem nikotynizmowi, alkoholizmowi i innym zachowaniom ryzykownym.

Podejmowane działania mają na celu rozwój ucznia. To on zajmuje centralne miejsce w naszym programie. Wszyscy nauczyciele, rodzice i pracownicy szkoły jesteśmy współodpowiedzialni za dojrzenie młodego człowieka do odpowiedzialnego życia, zgodnego z przyjętymi w społeczeństwie zasadami.

Program Wychowawczo – Profilaktyczny jest realizowany przez wychowawców klas, nauczycieli przedmiotów, pedagoga szkolnego i pracowników obsługi. Program dostosowany jest do potrzeb rozwojowych uczniów naszej szkoły, potrzeb środowiskowych i jest realizowany wspólnie z instytucjami wspierającymi pracę wychowawczo-profilaktyczną szkoły.

Program dostosowany jest do potrzeb rozwojowych uczniów naszej szkoły, potrzeb środowiskowych i jest realizowany wspólnie z instytucjami wspierającymi pracę wychowawczo-profilaktyczną szkoły.

II. Podstawa prawna regulująca działania wychowawcze i profilaktyczne

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r.
- Konwencją o prawach dziecka
- Powszechna Deklaracja Praw Człowieka
- USTAWA z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe
- USTAWA z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty z późniejszymi zmianami
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 lipca 2018 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej

- Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19.08.1994r (Dz. U. Nr 111 poz. 535) z późniejszymi zmianami
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20.08.1996r w sprawie sposobu organizowania i prowadzenia działalności w dziedzinie promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym (Dz. U. Nr 112 poz. 537)
- Ustawa z dnia 26.10.1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
- Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29.07.2005r.
- Ustawa z dnia 9.11.1995r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych
- Rozporządzenie MEN z dnia 18.08.2015r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
- Kodeks Rodzinny
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii Gminy Zabłudów
- Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zabłudów na lata 2014-2022

III. HISTORIA I CHARAKTERYSTYKA PLACÓWKI

„Rozwijanie u młodzieży poczucia odpowiedzialności, miłości Ojczyzny, poszanowania dla polskiego dziedzictwa kulturowego przy jednoczesnym otwarciu się na wartości kultur Europy i świata, kształcenie osobowości ucznia zgodnie z zasadami humanizmu, sprawiedliwości i wolności przekonań – to zadanie stojące przed Wami nauczyciele, wychowawcy i opiekunowie.”

*/Janusz Figura
pierwszy dyrektor Szkoły Podstawowej w Białostoczku/*

- **16 czerwca 1994 r.** Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Zabłudowskiej zgłosiło do Kuratorium Oświaty w Białymstoku potrzebę utworzenia Publicznej Szkoły Podstawowej w Białostoczku.
- **28 czerwca 1994 r.** TPZZ powołało do życia Szkołę Podstawową w Białostoczku.
- **1 lipca 1994 r.** pan Janusz Figura został zatrudniony jako organizator Szkoły Podstawowej Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Zabłudowskiej.
- Pierwszy dzwonek, wypożyczony z Muzeum Państwa Cywińskich, zabrzmiał **1 września 1994 r.**
- W tych trudnych, pierwszych miesiącach Dyrektorem szkoły był doktor pułkownik Janusz Figura.
- Od dnia **1 grudnia 1994** roku obowiązki Dyrektora szkoły przejęła pani Celina Hryniewicka, a później pan Dariusz Szehidewicz.
- Od **1 września 2000 roku** Dyrektorem naszej placówki była pani mgr Jolanta Czerniecka.
- Od **1 września 2019 roku** Dyrektorem naszej placówki jest pani mgr Katarzyna Dorota Zawajska.
- Doniosłym wydarzeniem, którego rocznicę obchodzimy co roku **10 listopada** było nadanie szkole w 1994 roku imienia Wspólnoty Polskiej
- Od tego dnia przyjęte zostały Zasady Szkoły Rycerskiej

- Równie ważnym wydarzeniem dla społeczności naszej szkoły było uroczyste nadanie Sztandaru Szkoły, które odbyło się **20 grudnia 2019r.**

Do obwodu szkoły należą następujące miejscowości: Białostoczek, Halickie, Kuriany, Łubniki, Płoskie, Protasy, Skrybiczne, Zagruszany, Zwierki. Zdecydowana większość uczniów objęta jest dowozem.

Obecnie społeczność szkolna liczy 92 uczniów.

IV. MISJA SZKOŁY

Uczniowie Szkoły Podstawowej im. Wspólnoty Polskiej w Białostoczku starają się być rycerzami i damami na miarę XXI wieku. Nie walczą mieczami, ale sercem i czynami... Nasza placówka ma charakter Szkoły Rycerskiej. Nauczycielom i wychowawcom zależy, aby uczniowie dążyli do ideałów związanych z zachowaniem i postępowaniem w isticie rycerskim stylu.

Uczniowie przez cały rok starają się zdobyć tytuły

- DAMY PIK
- DAMY KIER
- DAMY KARO
- DAMY SZKOŁY
- PACHOLIKA
- GIERMKA
- RYCERZA
- RYCERZA SZKOŁY

Na Akademii zakończenia roku szkolnego uczniowie zostają uroczyście pasowani. Otrzymują stosowny tytuł, szarfę oraz dyplom. Pierwsze pasowanie w naszej szkole odbyło się w czerwcu 1995 roku.

Uczniowie, na co dzień starają się wprowadzać w życie zasady etyki rycerskiej opartej na:

- szacunku dla drugiego człowieka
- uczciwości

- lojalności
- skromności
- stawaniu w obronie słabszych
- niesieniu pomocy innym
- umiłowaniu Boga i ojczyzny.

V. SYLWETKA ABSOLWENTA

Absolwent naszej szkoły jest dobrze przygotowany do nauki w szkole ponadpodstawowej. Sprawnie posługuje się zdobywaną wiedzą w życiu codziennym. W kontaktach z innymi ludźmi stosuje podstawowe zasady związane z komunikowaniem się. Pozytywnie patrzy na otaczający go świat, ludzi i samego siebie, traktując naukę jako coś oczywistego. Ma określony szeroki krąg zainteresowań, którym poświęca swój czas i które stara się rozwijać.

Sfera fizyczna

- dba o swoje zdrowie
- odżywia się właściwie
- przestrzega zasad higieny osobistej
- potrafi dbać o stan środowiska przyrodniczego
- aktywnie spędza wolny czas
- zna zagrożenia związane z uzależnieniami

Sfera intelektualna

- jest dociekliwy, korzysta z różnych źródeł informacji
- potrafi twórczo myśleć
- planuje działania i przewiduje ich efekty
- zna i rozwija swoje talenty, możliwości i zainteresowania
- umie organizować pracę własną i zespołową

Sfera emocjonalna

- Potrafi dokonać samooceny
- Stara się akceptować siebie
- Potrafi określać i wyrażać w sposób asertywny swoje emocje
- Potrafi sobie radzić w sytuacjach trudnych

Sfera społeczna

- Dostrzega potrzeby własne i innych ludzi
- Właściwie komunikuje się z rówieśnikami i dorosłymi
- Jest tolerancyjny wobec innych osób
- Właściwie funkcjonuje w grupie społecznej
- Potrafi przyjąć odpowiedzialność za powierzone zadania i swoje czyny

Sfera duchowa

- Poszukuje dobra, prawdy i piękna w świecie
- Urzeczywistnia wartość szacunku w stosunku do dorosłych i rówieśników
- Wyraża przywiązanie do Ojczyzny, obyczajów i kultury narodowej oraz regionalnej. Szanuje ludzi, którzy je tworzyli
- Wyznaje ogólnoludzkie normy i wartości religijne

VI. Cele programu

Cel nadrzędny:

Celem programu jest kształtowanie silnej osobowości dziecka, by lepiej radziło sobie w życiu z rozwiązywaniem problemów, aby wierzyło we własne możliwości, umiało dokonywać mądrych wyborów i było wolne od uzależnień.

Cele ogólne:

1. Budowanie postawy prozdrowotnej i zdrowego stylu
2. Kształtowanie hierarchii systemu wartości
3. Wzmacnianie więzi ze szkołą i społecznością lokalną
4. Kształtowanie przyjaznego klimatu w szkole
5. Rozwijanie działalności wolontarystycznej
6. Rozwijanie edukacji rówieśniczej i programów rówieśniczych
7. Współpraca z rodzicami i opiekunami uczniów w celu budowania postawy prozdrowotnej i zdrowego stylu życia
8. Rozwijanie i wzmacnianie umiejętności psychologicznych i społecznych uczniów
9. Kształtowanie umiejętności życiowych
10. Kształtowanie krytycznego myślenia i podejmowania decyzji w sytuacjach trudnych
11. Troska o bezpieczne korzystanie uczniów z komputera, zasobów internetu, a przede wszystkim sieci społecznościowych
12. Poszerzenie wiedzy rodziców n.t. rozwoju i zaburzeń zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, rozpoznawania wczesnych objawów używania środków i substancji odurzających oraz postępowania w tego typu przypadkach
13. Doskonalenie kompetencji rodziców, nauczycieli i pracowników szkoły w zakresie profilaktyki używania środków i substancji odurzających, norm rozwojowych i zaburzeń zdrowia psychicznego
14. Podnoszenie samooceny uczniów, stwarzanie sytuacji doświadczania sukcesów, rozwijanie poczucia przynależności i satysfakcji życiowej
15. Opieka nad uczniami z rodzin dysfunkcyjnych. Zapobieganie wagarom, dyscyplina na zajęciach szkolnych.
16. Pomocy uczniom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, mającymi problemy edukacyjne i wychowawcze.

VII. Podmioty oddziaływań:

- uczniowie,
- rodzice
- nauczyciele i pracownicy szkoły

VIII. Treści programu

- Program jest realizowany w szkole pod kierunkiem nauczyciela prowadzącego zajęcia z uczniami i pedagoga szkolnego w ramach:
  - obowiązkowych zajęć edukacyjnych,
  - zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia,

- innych zajęć edukacyjnych,
  - przedmiotu wychowanie do życia w rodzinie,
  - zajęć z wychowawcą,
  - zajęć wynikających z zadań statutowych szkoły,
  - zajęć z pedagogiem szkolnym
  - innych oddziaływań psychologiczno – pedagogicznych w różnych sytuacjach szkolnych.
- Pedagogizacja rodziców jest prowadzona w trakcie zebrań rodzicielskich realizowanych metodami aktywizującymi, podczas konsultacji indywidualnych z wychowawcą, pedagogiem,
  - Zajęcia dla nauczycieli i pracowników szkoły są prowadzone w trakcie warsztatów edukacyjnych na Radzie Pedagogicznej oraz w trakcie doskonalenia zawodowego organizowanego przez inne placówki
  - Wymiana doświadczeń z realizacji działań wychowawczo – profilaktycznych jest możliwa w trakcie spotkań Zespołu Wychowawczego

IX. Ewaluacja i monitoring programu

Obiektem ewaluacji jest funkcjonowanie i skuteczność programu wychowawczo – profilaktycznego szkoły.

Ewaluacja przeprowadzana będzie poprzez:

- 1) obserwację zachowań uczniów i zachodzących w tym zakresie zmian,
- 2) badanie stopnia rozumienia i respektowania obowiązujących norm,
- 3) badanie oceny pracy wychowawczej poprzez przeprowadzenie ankiet wśród uczniów, rodziców i nauczycieli,
- 4) badanie poziomu poczucia bezpieczeństwa uczniów na terenie szkoły poprzez przeprowadzenie ankiet wśród uczniów i rodziców,
- 5) przeprowadzanie ankiet wśród uczniów i ich rodziców dotyczących stopnia integracji w klasach, samopoczucia uczniów w zespole klasowym i innych kwestii, poprawę których przewidywał Szkolny Program Wychowawczo-Profilaktyczny

Metody ewaluacji programu:

- Analiza dokumentacji
- Studium przypadku
- Obserwacja
- Ankieta
- Wywiad

Wskaźniki ewaluacji programu wychowawczo-profilaktycznego:

A. Wskaźniki ilościowe:

- Liczba uczestników zajęć pozalekcyjnych, terapeutycznych; procent ogółu uczniów
- Liczba uczniów z problemami wychowawczymi
- Ilość wycieczek organizowanych przez szkołę
- Liczba rodziców zaangażowanych w pracę szkoły

- Rejestr objawów agresji i przemocy między uczniami (uwagi w dziennikach lekcyjnych i dzienniku pedagoga)
- Statystyka pomocy pedagogicznej, psychologicznej, terapeutycznej i wychowawczej udzielanej uczniom
- Dokumentacja świadcząca o współpracy z instytucjami pozaszkolnymi
- Ilość imprez z udziałem gości ze środowiska lokalnego

B. Wskaźniki jakościowe:

- Aktywność uczniów na zajęciach
- Umiejętności, wiadomości, postawy uczniów
- Samopoczucie uczniów w klasie i szkole
- Przestrzeganie zasad sformułowanych w programie
- Postęp w zachowaniu
- Zachowanie uczniów na imprezach masowych w szkole i poza nią (zawody sportowe, kino, teatr)
- Zachowanie i wygląd uczniów podczas uroczystości patriotycznych i szkolnych
- Współpraca z rodzicami uczniów
- Współpraca ze środowiskiem lokalnym

Monitorowanie programu polega na gromadzeniu danych z ankiet i wywiadów, obserwacji bieżącej oraz na analizie dokumentacji przez komisję Programu Wychowawczo – Profilaktycznego Szkoły, która zobligowana jest do sporządzenia pisemnego raportu z realizacji programu do wiadomości rodziców, uczniów i nauczycieli.

X. DIAGNOZA SYTUACJI WYCHOWAWCZEJ

1. Podstawę do podejmowania działalności wychowawczo - profilaktycznej stanowi opracowywana w każdym roku szkolnym **diagnoza** w zakresie występujących w środowisku szkolnym czynników chroniących oraz czynników ryzyka, dotycząca uczniów, rodziców lub opiekunów, nauczycieli, wychowawców i innych pracowników szkoły.

2. Przy prowadzeniu działalności wychowawczo - profilaktycznej oraz przy opracowywaniu diagnozy szkoła współpracuje z:

- 1) Urzędem Miejskim w Zabłudowie,
- 2) Powiatową Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną w Białymstoku oraz z innymi poradniami psychologiczno – pedagogicznymi i specjalistycznymi, do których uczęszczają uczniowie szkoły,
- 3) Placówkami doskonalenia nauczycieli, m.in. Centrum Edukacji Nauczycieli w Białymstoku, Miejskim Ośrodkiem Doradztwa Metodycznego w Białymstoku, itp.
- 4) NZOZ Św. Łukasza w Zabłudowie,
- 5) Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Zabłudowie,
- 6) Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 7) Lokalnym Zespołem Interdyscyplinarnym w Zabłudowie,
- 8) Wojewódzką Stacją Sanitarno – Epidemiologiczną i Powiatową Stacją Sanitarno – Epidemiologiczną w Białymstoku,

- 9) Komisariatem Policji w Zabłudowie,
- 10) Stowarzyszeniem Pomocy Rodzinie „DROGA” w Białymstoku,
- 11) Ośrodkiem Profilaktyki i Terapii „ETAP”,
- 12) Miejskim Ośrodkiem Animacji Kultury w Zabłudowie oraz Wiejskim Domem Kultury w Kurianach, Zwierkach
- 13) Muzeum Kresowego Muzycznego Domu w Białostoczku
- 14) Sołectwami wiejskimi
- 15) Lokalnymi przedsiębiorcami
- 16) Szkołami z terenu gminy Zabłudów.

3. W oparciu o diagnozę, nauczyciel lub wychowawca, w uzgodnieniu z dyrektorem szkoły, wybiera formę, w której realizuje działalność wychowawczo – profilaktyczną, uwzględniając wykorzystanie aktywnych metod pracy.

XI. ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1 – Strategie wychowawczo-profilaktyczne szkoły

Załącznik 2 – Raport dotyczący realizacji i efektywności działań wychowawczo-profilaktycznych w Szkole Podstawowej im. Wspólnoty Polskiej w Białostoczku

Załącznik 3 - Harmonogram działań profilaktyczno-wychowawczych skierowanych do uczniów klas I-III

Załącznik 4 – Harmonogram działań profilaktyczno-wychowawczych skierowanych do uczniów klas IV-VIII